

DIERKUNDE in de Steinerschool
Luc Cielen

Van jongs af aan zijn kinderen gefascineerd door dieren. Het spreekt dan ook vanzelf dat verhalen over dieren de rode draad vormen doorheen kleuterklas en lagere school. Of het nu prentenboeken (*Kleine Beer*; Beatrix Potter, Maurice Sendak e.a.) zijn waaruit de juf aan de kleuters vertelt of de korte verhalen van Toon Tellegen (*Misschien wisten zij alles al*) in de lagere school: steeds reageren de kinderen enthousiast en luisteren ze geboeid. Toen ik aan afzwaaiende twaalfdeklassers vroeg hoe dikwijls ze nu een mooie rol hadden mogen spelen in een toneel op school, vergaten ze niet te vertellen dat ze – en er klonk tederheid en een tikkeltje heimwee in hun stem – ooit lammetje of ezel of os waren geweest in een kerstspel.

Beginnende lezers in de eerste klas waren in de wolven met *Muis, mol en rat*. Sprookjesdieren zijn alomtegenwoordig. Je herinnert je vast en zeker minstens één sprookje met een wolf of een beer of met een geitje of een ezeltje. In de tweede klas leren de kinderen veel over het leven van de dieren dankzij de fabels, en krijgen ze tegelijk een spiegel van de mens voorgehouden, maar het hoogtepunt vormen de legenden over Franciscus van Assisi: zijn preek voor de vogels en zijn liefde voor broeder wolf zijn legendarisch. In de derde klas liggen boeken met verhalen over dieren in de bovenste schuif. Hoe mooi is het om twee meisjes te zien oefenen in het tekenen van paarden; hoe ze het steeds beter kunnen waardoor ze spontaan verschillen en gelijkenissen tussen paard en mens ontdekken. Tijd dus om in de vierde klas met verhaal en observatie de dierenwereld via lessen wereldoriëntatie te leren kennen.

Vanuit de driedelige mens - hoofd, romp, ledematen - wordt de dierenwereld op een kunstzinnige manier benaderd. De wakkere zintuigen van de inktvis, het 'grote' hart van de leeuw, de spijsvertering van de koe zijn de archetypen van waaruit tal van andere dieren aan bod komen. Steeds met dezelfde werkwijze: eerst vertelt de leerkracht levendig over de levenswijze van het dier, dan volgt de observatie en tot slot enerzijds de biologische gegevens en anderzijds de kunstzinnige verwerking, waarbij schilderijen, tekeningen, schetsen, opstellen, gedichten en recitaties het beeld van het dier levendig en begripvol maken.

In de vijfde klas zijn de periodes plantkunde, aardrijkskunde en geschiedenis ideale aanleidingen om over dieren te spreken. Hoe anders zijn dieren in het koude noorden tegenover woestijn- en oerwouddieren. Waar leven pinguïns en waar kun je ijsberen ontmoeten? Welke dieren verbonden hun lot aan dat van de mens bij het ontstaan van de landbouw? Wie leeft er in de savanne en wie voedt zich met algen? Vertel je over de spar, dan horen levensbeschrijvingen van eekhoorn en kruisbek erbij; een descriptie van graslanden (prairie, steppe) kan niet zonder bijzonderheden over bizons, herten en leeuweriken (ook de indianen en de cowboys niet vergeten!). Korstmos, rendier en Lappen horen onafscheidelijk bij elkaar.

Ook in de zesde klas kun je niet om dieren heen: de Romeinen en hun wrede circusspelen met wilde dieren; de middeleeuwse mens die zo afhankelijk was van het dier dat hij er allegorische verhalen over verzong (*Reinaert de vos*) en hen in monsterlijke en humoristische afbeeldingen vereeuwigde in miniaturen, preekstoelen en kathedralen.

Hedendaagse kinderen in de westerse cultuur gaan meer en meer een boeiende en respectvolle verhouding met de dierenwereld aan. Een mooie taak voor de school om hierop in te spelen.